

Що має знати «четверта влада», висвітлюючи проблемні питання біоенергетики

Знання – сила!

Енергетична тема стала дуже популярною у нашому суспільстві. Ми багато говоримо про енергоефективність та енергозбереження, використовуємо нове поняття «зелена» енергетика. Зовсім «зеленими» стали економіка, технології, інвестиції, бізнес, офіс тощо. Але чи багато людей правильно розуміють зміст цих понять, щоб впевнено перейти від слів до справи?

Наприклад, під час вивчення громадської думки щодо проблеми підвищення енергоефективності у багатоквартирних будинках (2011 р.), виявилось, що досить велика частка респондентів пов'язує поняття енергоефективності переважно з економією електроенергії та зменшенням платежів за неї, залишаючи поза увагою питання ефективного використання теплової енергії. Очевидно, тому, що у більшості багатоквартирних будинків жителі платять не за спожитий ресурс (на відміну від електроенергії), а за «квадратні метри» (опалювальну площу). У цьому випадку людям не цікаво підвищувати енергоефективність свого житла, оскільки економія (як і перевитрата тепла в квартирі, наприклад, відкриті навстіж квартирки взимку), жодним чином не відбивається на оплаті

А наскільки обізнані із зазначених питань ті, хто про них пише, – журналісти? В Інтернеті можна знайти безліч різноманітних матеріалів на ці злободенні теми. Проте, іноді, авторам таких публікацій не вистачає компетентності та/або об'єктивності. Тому кожен журналіст має розуміти: його освіченість у ключових питаннях енергоефективності, енергозбереження, традиційної та альтернативної енергетики – це перший крок на шляху до підвищення обізнаності глядача, читача чи слухача.

То ж давайте визначимось із основними термінами: енергоефективність, енергозбереження та «зелена» енергетика.

Що таке енергоефективність? Це споживання меншого обсягу енергії для отримання одного і того ж результату,

наприклад, обігріву, охолодження, освітлення або виробництва якої-небудь продукції

А що таке енергозбереження? Якщо говорити суто з наукової точки зору, то термін «енергозбереження» є хибним, оскільки для збереження енергії не треба докладати жодних зусиль. Є фундаментальний закон природи – закон збереження та перетворення енергії, згідно з яким за будь-яких фізичних взаємодій енергія не з'являється і не зникає, а лише перетворюється із однієї форми в іншу. Правильним є термін *енергоощадність*. Проте поняття енергозбереження вже закріпилося не лише у масовій свідомості, але й у різних сферах людської діяльності (навіть є Закон України «Про енергозбереження»). Тому і ми надалі вживатимемо саме його. Таким чином, **енергозбереження** – це діяльність, спрямована на економію та раціональне використання енергії і природних енергетичних ресурсів, тобто на підвищення енергоефективності.

І, нарешті, що таке «зелена» енергетика?

Під цим популярним терміном прийнято розуміти альтернативні джерела або способи отримання енергії, які становлять малий ризик шкоди навколишньому середовищу там, де використовуються. Йдеться про вітроенергетику, сонячну енергетику, малу гідроенергетику, використання геотермальної енергії, біоенергетику. Звідси випливає, що поняття **«зелена» енергетика** – тотожне поняттю **«альтернативна» енергетика**. Біоенергетика, таким чином, відноситься до альтернативної енергетики.

Активний розвиток країн вимагає енергії. Цю потребу можна задовольнити двома способами. Перший – збільшення кількості енергії, отриманої від традиційних викопних видів палива, відновлюваних і альтернативних джерел енергії.

Другий – підвищення ефективності шляхом економії та раціонального використання енергоресурсів.. При цьому, як відомо, зменшення енергоспоживання призводить до скорочення шкідливих викидів у довкілля.

Як скоротити витрати енергії?

Найпростіші та найефективніші методи скорочення витрат енергії (і пом'якшення екологічних проблем) – це використання нових технологій, орієнтованих на покращення теплової ізоляції будівель та інженерних систем; зменшення втрат електричної енергії, теплоти, води й інших енергоносіїв; удосконалення конструкцій технологічних установок; скорочення витрат матеріалів і ресурсів тощо.

Зверніть увагу! Висвітлюючи тематику енерго- і ресурсозбереження у ЗМІ, важливо розповідати про **чинники, які забезпечують отримання економічного або соціального ефекту.**

Так, термомодернізація будівель дає можливість скоротити витрати теплоти і, відповідно, шкідливі викиди в атмосферу на 35...40%. У той самий час проста заміна палива (природного газу на біомасу, наприклад, у вигляді, соломи) у котельні, що опалює будинок, не дасть бажаного «зеленого» результату, оскільки газ є більш екологічно чистим джерелом енергії. Тому при використанні біомаси в якості палива необхідно застосовувати високоєфективне газоочисне обладнання. Проте, якщо котельня працює на вугіллі, то в результаті його заміни соломою, парникового газу (CO₂) виділиться у 2 рази менше, порівняно із вугіллям, і токсичність продуктів згорання соломи буде меншою, ніж токсичність продуктів згорання вугілля.

Інший варіант – використовувати в якості палива біомасу у вигляді енергетичних насаджень (вербу, міскантус, тополю тощо). Під час зростання таких насаджень вуглекислий газ буде поглинатись, натомість виділятиметься кисень. Це дасть можливість компенсувати викиди CO₂ при спалюванні такої біомаси.

Якщо ми хочемо зменшити викиди парникових газів, треба врахувати, що будь-яка заміна палива має супроводжуватись заходами з енергозбереження у будинку, до якого подається теплота.

Важливо **коректно** оцінювати можливості альтернативних джерел енергії (АДЕ) і розуміти, що вони не можуть замінити традиційні викопні види палива у повній мірі. Це можна пояснити надзвичайно великими

обсягами енергії, яка споживається у промисловості, переробній галузі та сфері ЖКГ.

Розглянемо це на прикладі Полтавщини. Згідно із даними Державної служби статистики, лише на потреби опалення в **Полтавській області** у 2012 р. вироблено близько 4,8 млн Гкал (5,58 млн МВт·год) теплової енергії. Для цього за опалювальний період витрачено 857 тис. тонн палива (йдеться про так зване «умовне паливо» з теплою згорання 7000 ккал/кг). Для повної заміни такої кількості викопного палива необхідно майже 2 млн тонн біомаси. А річний енергетичний потенціал первинних сільськогосподарських відходів у Полтавській області становить лише 140 тис. тонн. Тому треба поєднувати традиційні та альтернативні джерела енергії.

Зверніть увагу! Раніше за наявності державних субсидій і невисокої вартості природного газу, **біомаса значно програвала в економічності традиційному паливу. Але зараз ситуація дещо змінилася.**

Вперше за 4 роки з 1 травня 2014 р. в Україні підвищено ціни на газ для населення. Тепер вони становлять 1,2...4 тис. грн за 1000 куб. м залежно від рівня споживання. Очікується підвищення тарифів і на теплову енергію для населення. Коли ціни на природний газ стануть повністю економічно обґрунтованими, тоді привабливість біомаси, як палива для отримання теплоти, значно підвищиться.

Тим не менш, сьогодні вартість біомаси і біопалива є немалою. Важливо позбавитись ілюзій та визнати: енергія, що отримана із альтернативних джерел, коштує досить дорого. Та про це не варто мовчати, – натомість потрібно аналізувати умови, за яких впровадження АДЕ може набути не випадкового, а сталого характеру. Адже інвестиції у біоенергетику – це економія у майбутньому.

Сьогодні впровадження пілотних проектів із використанням джерел теплоти на біомасі, що уможливорює показати потенціал альтернативної енергетики, переважно відбувається за грантові кошти. Важливим для громадськості і ЗМІ є питання, як функціонуватимуть такі об'єкти після припинення грантового фінансування. Журналістський моніторинг може дати цікаву інформацію і корисні уроки, у тому

числі, і для врахування як здобутків, так і помилок у майбутніх проектах.

По мірі того, як в Україні створюватиметься ринок біопалив і біоенергетичного обладнання, шанси на успішне впровадження АДЕ зростатимуть. Підтвердженням цього є аналіз ситуації, яка виникла після аварії на японській АЕС «Фукусіма-1». Атомна (і у перспективі термоядерна) енергетика частково згладжувала проблему вичерпаності викопних видів палива. Але ця аварія відновила страх перед нею і невпевненість у необхідності подальшого розвитку «мирного» атому. Тож реакція ринків у перші дні після катастрофи на «Фукусіма-1» була передбачуваною – акції європейських виробників атомної енергії упали в середньому на 8%, а акції виробників техніки для альтернативної енергетики піднялись на 10...15%.

Ключові питання використання АДЕ викладено у брошурах, перелік яких наведено нижче. Ми сподіваємось, що ознайомлення з ними буде корисним як для представників ЗМІ, так і для громадськості, оскільки знання журналіста – це знання, які він передає своїй аудиторії.

За біоенергетикою – майбутнє. І це майбутнє вже зовсім поруч. Тож, **компетентно висвітлюючи проблеми використання АДЕ, четверта влада крокує в ногу із часом і набуває актуальності.**

Брошури Проекту USAID «Місцеві альтернативні джерела енергії: м. Миргород»:

Брошура 1 «Альтернатива природному газу: біомаса як джерело енергії».

Брошура 2 «Біопаливо з біомаси: проблеми та перспективи».

Брошура 3. «Альтернативні джерела енергії та довкілля».

Брошура 4 «Економічні аспекти використання альтернативних джерел енергії у комунальній теплоенергетиці».

Брошура 5. «Що має знати «четверта влада», висвітлюючи проблемні питання біоенергетики».

Розроблено ВБО «Інститут місцевого розвитку»

04655, Україна, м. Київ, вул. Ігорівська, 14А

Тел.: +380 44 4287610, Факс: +380 44 4287612

office@mdi.org.ua

www.mdi.org.ua

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ.

Місцеві альтернативні джерела енергії: м.
Миргород (МАДЕМ)

ІНСТИТУТ
МІСЦЕВОГО
РОЗВИТКУ

ЩО МАЄ ЗНАТИ «ЧЕТВЕРТА ВЛАДА», ВИСВІТЛЮЮЧИ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ БІОЕНЕРГЕТИКИ

Інформаційна брошура 5

З червня 2013 р. на Полтавщині впроваджується проект Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Місцеві альтернативні джерела енергії: м. Миргород» за підтримки Полтавської ОДА. Проект, який триватиме 2 роки, започаткований за ініціативою місцевої влади та підприємства «Миргородтеплоенерго» з метою розробки сталих рішень для підвищення рівня використання місцевих альтернативних джерел енергії (біомаси) відповідно до вимог ринку та потреб охорони довкілля.

В рамках проекту підготовлено серію брошур. Вони мають надати мешканцям інформацію для формування виваженої думки щодо використання альтернативних джерел енергії у міській системі тепlopостачання

Із питань щодо реалізації проекту виробництва теплоти із альтернативних джерел енергії в м. Миргород звертайтеся:

ВБО «Інститут місцевого розвитку»

office@mdi.org.ua

www.mdi.org.ua